

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Dln za inozemstvo 80 Dln. Član sekcije J. U. U. plača list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, dovek posebe. Pošt. tek. rač. 11.197. Telefon 3112

Ideja vseslovanske vzajemnosti in sodelovanja z učiteljstvom prijateljskih držav

„Učiteljske lige“ za zvezo JUU z učiteljstvom v inozemstvu. — Nujna potreba ustanovitve lig za zvezo s češkoslovaškim, poljskim in bolgarskim učiteljstvom. — Naši stiki z učiteljstvom in učiteljskimi organizacijami v inozemstvu so prerahli. — Priglasite se borci za ta pokret!

Predsedniški zbor sekcije JUU je na svojem zadnjem zasedanju dne 14. januarja 1934 sklenil, da pristopi sekcija v »jugoslovensko — češkoslovaško ligo,« k »Društvu prijateljev poljskega naroda in v »jugoslovansko bolgarsko ligo«.

Gornji sklep predsedniškega zbora sekcije JUU ni brez pomena, ker smo doslej izgubili že mnogo časa v pogledu naših stikov z inozemstvom, osebno v pogledu poglabljanja naših stikov in šolskih ter obče prosvetnih stikov z inozemstvom, predvsem s prijateljskimi državami. Ne samo, da se v tem času nismo koristili z izkustvi našega stanu in naše stroke iz inozemstva, napravili nismo nikake propagande za našo državo v tem pogledu v prijateljskih državah. Bilanca tozadnevne našega dela je — na žalost — precej pasivna.

Iz tega razloga je vzpostavitev stikov z učiteljstvom v inozemstvu postala ena najnujnejših potreb. Dosedanje naše metode, da smo se naslanjali na učiteljske internacionale, nas niso vodile do konkretnih in praktičnih uspehov. Nujna potreba je, da v tem pogledu prekrenemo svojo pot in se postavimo povsem na praktično državno-nacionalno osnovno. Smatramo, da ni le dolžnost učiteljskega stanu, temveč vseh stanov v državi, da potom svojih stanovskih in strokovnih zvez utrjuje državno vnanjo politiko ter odnošaje s prebivalstvom prijateljskih držav, ker so taki stiki najtrdnjše in najpozitivnejše opora tudi v najtežjih dneh in nam predstavljajo najkonkretnje prijateljske odnošaje med državljani ene in druge države.

Sistem, da je stike z inozemstvom vršila samo centrala našega Udruženja, se nam zdi vse preozek in ni donasal onih sadov ter ni vzbudil onih interesov med širšim krogom učiteljskega, kakor bi bilo to želeli. Zato je treba iskati novih potov in novih oblik, da bodo v tem pogledu postale bolj aktivne tudi vse sekcije in da se zainteresira za to idejno gibanje čim širši krog učiteljskega in se pritegne k sodelovanju.

Koliko naših stanovskih sil je ostalo neizrabljenih za stan in našo stroko v pogledu znanja tujih jezikov. Vse to se je pustilo neorganizirano popolnoma privatni iniciativi posameznikov. In vendar bi bili uspehi lahko mnogo večji in bi poedinci lahko s svojim znanjem tujih jezikov koristili celoti, ako bi se tozadnevne naše stanovske sile organizirale na najširši bazi. Koliko imamo učiteljev, ki dobro znajo in obvladajo češkoslovaški jezik, koliko jih imamo, ki obvladajo poljski jezik, koliko jih imamo, ki obvladajo bolgarski jezik, koliko jih imamo, ki obvladajo ruski jezik. Vsi ti bi lahko v veliki meri služili našemu stanu, našemu šolstvu in naši občji ljudski prosveti in ideji slovanskega zblizanja, ako vse te sile organiziramo in jih usmerimo izrabimo v isti tok.

To gibanje lahko postane veliko gibanje naše obče slovanske vzajemnosti in našega vseslovanskega zblizovanja ter pokreta za okrepitev Slovanstva, ki bi zadobilo najširši nacionalni značaj.

Da pregledamo nekoliko konkretne primere, v kakem pravcu bi se lahko izkoristile vse te naše stanovske sile znanja tujih jezikov s strani naših tovarišev in tovarišic:

Predvsem bi bilo treba vse one, ki obvladajo poedini tuj jezik tesneje povezati med seboj in jih organizirati na podlagi teritorija poedinih sekcij v skupnih ligah in nato celotno v državi.

Dolžnost vseh teh organiziranih edinic bi bila, da skušajo doseči povezanost v enakem pravcu tudi med učiteljstvom v tujih državah, da združijo v celoto vse one, ki obvladajo naš državni jezik ter jih zainteresirajo za zblizanje z nami. To organizacijo bi bilo treba izkoristiti v cilju tesnejšega sodelovanja med učiteljstvom vseh prijateljskih držav v stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih vprašanjih.

Kako primeroma malo se je učiteljstvo do sedaj koristilo izmenjave stanovskih, šolskih, pedagoških in organizacijsko prosvetnih časopisov in knjig in prav mi bi se lahko mnogo koristilo z izkustvi na šolskem, pedagoškem in tudi stanovskem poprišču prijateljskih držav. Da upoštevamo v tem pogledu samo lepo gospodarsko organizacijo poljskega učiteljstva, ki nam bi lahko služila za vzor. Ni treba, da omenjamo velike cilje, ki jih je izvedla bratska češkoslovaška država v pogledu organizacije in notranje ureditve šolstva. V tem oziru naj omenimo samo organizacijo državljanske vzgoje, v katerem oziru ima češkoslovaška država že velika izkustva in izdelan sistem. V poštevid pridejo tuje države tudi pri izkustvih glede učnih načrtov, šolskih in prosvetnih zakonov. Tudi v tem oziru bi nam lahko mnogo služila tuja

izkustva, ki so že preizkušena in na žalost moramo omenjati, da smo v tem, pogledu premalo upoštevali našo slovansko samoniklost.

Odrpno je tudi vprašanje informativnega poročanja o stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih vprašanjih tujih predvsem slovanskih držav, v naših domačih listih, predvsem učiteljskih, kakor tudi avtentično informiranje inozemstva o naših pokretnih in stališčih.

Dasi so se vršili medsebojni kongresi učiteljskega slovanskih držav, vendar to gibanje ni zadobilo onega širokega razmaha in interesa med širšim krogom našega učiteljstva, kakor je to nujno potrebno. Tem potom bi mi prejeli lahko povsem avtentične informacije o stanju na stanovskem in strokovnem polju v prijateljskih državah tako, da ne bi bili odvisni od tendencioznih neprijateljskih vesti, ki često zaidejo tudi v naše kroge. Enako bi avtentično lahko informirali inozemstvo o našem stanovskem, šolskem, pedagoškem in organizatorično prosvetnem položaju in stanju v naši državi.

Naj ne bo neomenjena izmenjava knjig, zakonov in predpisov v gornjih pravcih in ustanavljanje specialnih knjižnic za poglobitev tozadnevne medsebojnega spoznavanja.

Ob koncu naj omenimo tudi propagando, ki bi jo rodilo organizirano delo tudi v pogledu širjenja in priučitve tujih jezikov predvsem jezikov prijateljskih držav, kar bi se pospeševalo s prirejanjem raznih specialnih jezikovnih tečajev za učiteljstvo pri nas in v prijateljskih državah.

Vse polno je še drugih nalog in misli, ki se porajajo ob misli na potrebo medsebojnega zblizovanja zblizovanja in delovanja. Čas hiti, zato ne smemo pustiti, da nas bo prehitel in je nujno potrebno, da izrabimo tudi ugodno priliko obče mednarodnega položaja, ki govori v ozirom na naše ideale v naš prilog.

Iz tega razloga nujno pozivamo, da se prijavijo tovariši in tovarišice, ki bi hoteli realizirati misel gornjega našega medsebojnega zblizovanja z učiteljstvom prijateljskih držav ter postati poborniki ideje stanovskega vseslovanskega gibanja. Vsi, ki obvladate poedine jezike, ki pridejo v poštev, stopite na plan in stavite svoje sile v službo veliki ideji.

Tozadevni konkretni predlog pravilnika učiteljskih lig za zvezo z inostranskim učiteljstvom je predložila sekcija Jugoslovanskega učiteljskega udruženja za dravsko banovino že lanski glavni skupščini. Sedaj je potrebno, da si ga usvoje vsi poborniki gornje ideje in da stopijo v borbo za njega realizacijo.

PRAVILNIK UČITELJSKIH LIG ZA ZVEZO JUU Z INOZEMSKIM UČITELJSTVOM.

Čl. 1. V smislu čl. 3. toč e) pravil JUU se ustanove v Beogradu in na sedežih banovinskih sekcij JUU »Učiteljske lige«, katerih naložja je vzpostaviti in vzdrževati zveze z učiteljskimi Udruženji slovanskih in drugih držav, katerih delovanje in stremeljenja so v skladu s cilji in delovanjem Jugoslav. uč. udruženja ter tako sodelovati na mednarodni učiteljski akciji.

Čl. 2. V to svrhu je na sedežih sekcij JUU in v Beogradu ustanoviti:

1. Učiteljsko jugoslovansko-češkoslovaško ligo;
2. Učiteljsko jugoslovansko-poljsko ligo;
3. Učiteljsko jugoslovansko - bolgarsko ligo;
4. Učiteljsko jugoslovansko-rusko ligo.

Enako se lahko osnujejo jugoslovansko-rumunska in jugoslovansko-francoska ter druge lige.

Vse lige delujejo le tedaj in v toliko, kolikor so vzpostavljene prijateljski odnošaji med poednimi državami s ciljem, da poglobijo in utrdijo te odnošaje potom učiteljstva, šole in obče prosvete.

Ruska liga deluje začasno z rusko emigracijo.

Čl. 3. Učiteljske lige so odseki centralnega Udruženja in sekcij JUU ter nosijo vsi dopisi, ki se v to svrhu odpošiljajo, označbo Jugoslovansko učiteljsko udruženje v »Beogradu — s podnaslovom: »Učiteljska jugoslovansko-češkoslovaška liga«, odnosno »Jug. uč. udruženje sekcija za dravsko banovino — učiteljska jugoslovansko-poljska liga v Ljubljani« ter podobno.

Vse dopisovanje lig na zunaj se mora vršiti potom pripadajočih sekcij, odnosno potom centrale Jugoslovanskega učiteljskega udruženja v Beogradu. Dopise podpisujeta poleg predsednika in tajnika JUU za ligo tudi predsednik in tajnik dotične lige.

Učiteljske lige pristopijo tudi k splošni ligi za dotične jezikovne skupine ter se z

njimi dogovore glede oblike pristopa ter medsebojnega razmerja glede pravic in dolžnosti, o čemer poročajo upravi JUU in nadrejenemu odboru Učiteljske lige.

Čl. 4. Naložja Učiteljskih lig je:

1. Organizirati v ligi vse učitelje iz pripadajočega teritorija JUU, ki so vsaj delno večji dotičnega tujega jezika;

2. gojiti zveze z učiteljstvom dotične prijateljske države v svrhu osnovanij enakih »Učiteljskih lig« v dotični državi in s ciljem sodelovanja glede stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih vprašanj;

3. organizirati zameno in izmenjavo, stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih časopisov;

4. izmenjavo knjig, zakonov in predpisov, v gornjih pravcih in ustanovitve liginih knjižnic za člane lig in v svrhu poglobitve dela;

5. informativno poročanje o stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih vprašanjih prijateljske države v domačih listih, predvsem učiteljskih;

6. prirejanje medsebojnih kongresov in ekskurzij in pošiljanje svojih zastopnikov na te kongrese lig in v prijateljske države v svrhu medsebojnega zblizanja; v gornjih pravcih in ustanovitve liginih knjižnic za člane lig in v svrhu poglobitve dela;

7. včlanjene v občji (učiteljski) ligi za dotični pravec stremeljenja in jezikovne skupine;

8. prirejanje tečajev za učitelje v svrhu priučitve dotičnega tujega jezika;

9. dajati avtentične informacije ligam tujih držav v stanovskih, šolskih, pedagoških in organizatorično prosvetnih vprašanjih naše države in dobivati avtentične informacije iz tujih držav o učiteljstvu, šolstvu, pedagogiki in organizaciji narodne prosvete za lige v naši državi.

Čl. 5. Član učiteljske lige postane lahko vsak član JUU, ki je večji, odnosno, ki razume dotični tuj jezik in se prijavi za ligo svoji sekciji JUU.

Pri sekciji se ustanovi liga, ako se prijavi za isto vsaj en član JUU z gornjimi predpogoji. Ta vodi začasni referat lige pri sekciji JUU. Ako sta dva člana, vodi eden predsedniške, drugi tajniške posle. Ako šteje

liga tri člane, prevzame tretji še gospodarske posle, glede evidence in opravljanja liginega premoženja. Če je več članov si izberejo člani lige odbor 3—5 članov, ki se konstituirajo sam. Po možnosti naj bo vsaj eden član odbora na sedežu lige.

Lige sekcij JUU tvorijo ligo centralnega udruženja JUU, ki po svojih delegatih izberejo centralni odbor Učiteljske lige JUU, ki se sam konstituirajo.

Čl. 6. Učiteljske lige zbirajo ob priliki banovinskih skupščin JUU in ob priliki glavne skupščine JUU kot sestavni del, a poseben odsek skupščine JUU ob priliki zborovanj obeh lig.

Sklepe Učiteljskih lig smejo razveljaviti pripadajoče skupščine JUU le v tem primeru, če so v nasprotju s pravili in smerjo JUU ali če nasprotujejo smeri državne vnane politike; drugače se pri skupščinah ti sklepi ne obravnavajo, temveč se o delu lig in njihovih sklepih le poroča na skupščini in v glavem poročilu sekciji in centrale JUU v informativnem oziru.

Čl. 7. Učiteljske lige imajo svoj fond, za katerega pridejo skrbe lige same in ga tudi same avtonomno upravljajo po principih, ki so veljavni za denarno poslovanje pri JUU. Ti fondi in poslovanje z njimi je podvrženo reviziji nadzornih odborov pripadajočih sekcij, odnosno centrale JUU ter se denarni promet in polaganje računov vodi po pripadajočem blagajniku sekcije, odnosno centrale JUU.

Naredbodajalec in nakazovalec je predsednik lige, ki je pa odgovoren za pravilno nakazovanje izdatkov in odvajanje dohodkov pripadajoči blagajni in predsedstvu JUU.

Čl. 8. V ostalem veljajo za člane Učiteljskih lig in Učiteljske lige predpisi in analogno postopanje, kakor je za poedina istovrstna vprašanja predvideno po pravilih in poslovniku JUU.

Podrobnosti postopanja in delovanja lig ugotove zborovanja lig, predvidena po čl. 6. tega pravilnika, ki pa mora biti vedno v skladu s pravili in intencijami JUU ter v skladu z interesi in smerjo kraljevine Jugoslavije glede državne vnane politike.

Čl. 9. Izpremembe in dopolnitve tega pravilnika izvrši glavna skupščina JUU na predlog Učiteljskih lig, ko je bil isti sprejet na zboru lig ob priliki glavne skupščine JUU.

Iz rednega zasedanja banskega sveta dravske banovine

Dne 5. februarja t. l. se je začelo redno zasedanje banskega sveta. Po sprejetju vdanostne brzjavke Nj. Vel. kralju, ki so jo sprejeli banski svetniki z živahnimi »Zivio« klici, je podal g. ban dr. Drago Marušič daljši ekspozé v vseh panogah in oddelkih banske uprave.

Proračun izdatkov prosvetnega oddelka znaša Din 6,025.144 — t. j. 6,6% celotnega proračuna in je napram tekočemu povečan za okroglo Din 1.500.000 —.

Z ozirom na visoko razvito šolstvo in razmeroma visoki kulturni nivo v naši banovini je razumljivo, da mora kraljevska banska uprava posvečati proračunu tega oddelka posebno pažnjo. Poleg pospeševanja splošne prosvete se mora v bodoče skrbeti tudi za dobro, sistematično državljansko vzgojo naroda.

Naloga kraljevske banske uprave je tudi, da s primernimi prispevki podpre idejno vzgojno in državljansko delo »Sokola kraljevine Jugoslavije«.

Težko breme v proračunu prosvetnega oddelka predstavlja vzdrževanje srednjih šol. K temu pa še pride neodložljiva potreba

zgraditve novega poslopja za srednjo šolo v Ljubljani. V ta namen je predviden kot prvi obrok znesek Din 400.000 —.

Z ozirom na izredno težak finančni položaj nekaterih občin, ki so prišle v ta položaj predvsem radi zgraditve šolskih poslopij, je podana nujna potreba, da jim priskoči banovina na pomoč. V ta namen je predviden znesek 600 tisoč dinarjev. Zdi se mi potrebno, da podčrtam važnost in potrebo postavke za podporo gledališčem v Ljubljani in Mariboru, ki se borijo s takimi finančnimi težkočami, da je ogrožen njih obstoj.

Smatram, da je obstoj teh institucij prestižno kulturno vprašanje vseh prebivalcev v banovini in je radi tega podpora banovine iz občnih proračunskih sredstev popolnoma utemeljena.

»Bednostni sklad« mora po mojem mnenju, četudi v okrnjeni obliki, obstojati še dalje, da se omogoči čim širša akcija za pobiranje brezposelnosti, in da se omogoči uspešno ter izdatno podpiranje višje kvalificiranih brezposelnih, ki kljub svojim studijam ne morejo najti zaposlitve in so izročeni največji bedi.

Državni proračun

Finančni minister dr. Dordević je predložil skupščini proračun za leto 1934-35.

V ekspozéju izjavlja finančni minister, da je predloženi proračunski predlog sestavljen na osnovi obstoječih gospodarskih razmer, ki se bistveno ne razlikujejo od razmer, ki so vladale ob času predložitve dosedanjega proračuna. Novi proračunski predlog je nadaljevanje politike odločnega varčevanja, vendar se uradnikom plače ne bodo znižale.

Kar se tiče osebnih izdatkov, izvaja v ekspozéju finančni minister, se po že znanih znižanih prejemkih v prejšnjih letih v tem oziru ne more iti več dalje. Kraljevska vlada smatra danes, kakor je smatrala tudi že pred letom dni, da so se z zadnjimi znižanji pre-

jemkov državnih uslužbencev storile zadnje reforme, s katerimi se je dosegla zadnja meja. Prej bi se toraj lahko govorilo o velikem številu uslužbenstva, kakor pa o tem, da bi se v današnjih težkih razmerah žrtvovali novi del njihovih prejemkov v interesu računskega ravnotežja. Sedaj se je računalo pri osebnih izdatkih o novih in tako zvanih prazniških uradniških mestih, ki so se z največjo strogostjo črtala v vseh predlogih. Krediti za osebne izdatke so toraj vstavljeni v proračunski predlog na podlagi stvarno obstoječega stanja in višine osebja in na podlagi stvarne višine njihovih prejemkov.

Iz podrobnega pregleda proračunskega predloga posnemamo le nastopno, ki zadeva prosveto:

Pri administrativnih ustanovah je bilo v zaključnem računu za proračunsko l. 1932-33. stvarnih izdatkov Din 574.385.552'60. Po današnjem proračunu znašajo odobreni krediti Din 786.108.754'—, po predlogu pa Din 793 milj. 474.483'— ali za Din 7.365.729'— več. To zvišanje je odobreno pri osebnih izdatkih za osnovno šolstvo iz razloga, ker je bilo v § 3. zakona o naknadnih in izrednih kreditih po proračunu za l. 1932-33. dovoljeno, da sme prosvetni minister nastaviti 300 učiteljev. Pri

gospodarskih in kulturnih ustanovah so po današnjem proračunu odobreni krediti v višini Din 23.683.082'—. Po predlogu znašajo Din 23.008.068'—, ali za Din 675.014'— manj. Po zaključnem računu za leto 1932-33. se je stvarno porabilo Din 23.600.839'47.

Končno predoča finančni minister vse slabe posledice, ki bi jih imela eventualna inflacija v naši državi za vse narodno-gospodarsko življenje. Inflacije ne bo, ker ni zanjo nobene stvarne potrebe.

Poslovnik za skupštine i zborove JUU

(Nadaljevanje.)

§ 47. Pre nego što se pristupi konačnom glasanju, može skupština prostim glasanjem bez rasprave zaključiti, da se predlog vrati odboru radi pregleda i popravka redakcije, kao i zato, da se dovedu u saglasnost njegove izmene i dopune. Odbor podnosi izveštaj o redigiranom predlogu nakon čega se pristupa konačnom glasanju.

§ 48. Glasanje i rasprava u pojedinostima pojedinih članova može se i odgoditi i združiti s članom koji je u vezi s time. O tome se glasa bez rasprave pre svega drugog.

Ako je koje pitanje podeljeno na više tačaka, onda se, pošto se o svakoj tački bude glasalo posebno, glasa o celom članu ukupno.

§ 49. Svi predlozi podnose se predsedništvu pismeno, čitko pisani i u potpunom obliku.

S predlozima delegata, koje su delegati podneli u skladu s propisima ovog poslovnika, postupa se kao s predlozima pojedinih društava.

Ako odbor nađe, da treba koji predlog u načelu odbaciti, onda se o ovom pitanju prethodno odlučuje u skupštini bez rasprave po saslušanju odborskog izvestioca i prvo potpisano predlaže.

§ 50. Ako predlagač traži hitnost za svoj predlog, mora skupština odmah odlučiti o hitnosti.

Hitnost obrazlaže prvi predlagač, odnosno predstavnik jedinice, koja je predlog podnela. Ako je zahtev hitnosti primljen, upućuje se predlog odmah nadležnom odboru, koji ga pre sviju drugih predmeta uzima u raspravu te podnosi skupštini izveštaj odmah posle rasprave.

Rok, u kome more podneti izveštaj o tome predlogu, određuje skupština. Ako odbor ne podnese izveštaj u određenom roku, može se predlog uzeti u pretres na skupštini i bez izveštaja odbora.

§ 51. Dok izveštaj stigne iz odbora, predsednik će o tome izvestiti skupštinu.

U raspravi hitnih predloga može za grupu govoriti samo jedan govornik za i jedan protiv.

Hitnost se može predložiti i za jedan predlog koji je već upućen odboru. O takvom predlogu raspravlja odbor odmah i postupa s njime jednako, kako je to predviđeno za hitne predloge.

§ 52. Kada je svršen u odborima izveštaj o izveštaju o blagajni i budžetu, moraju se ovi izveštaji staviti na prvo mesto dnevnog reda. Od ovoga se može činiti izuzetak samo u korist hitnih predloga. Iz tog razloga moraju niže jedinice dobiti 14 dana pre skupštine štampan izveštaj.

O izveštaju izveštaja, blagajne i budžeta, pošto bude u načelu primljen, raspravlja se u pojedinostima po partijama. Glasa se po partijama a naposljetku zajedno. Prvo se raspravlja o izveštaju, zatim o računima i budžetu. Svi se ovi izveštaji smatraju kao jedna rasprava.

Ako se u toku rasprave utvrdi, da se pojedini zaključci tiču budžeta, ove se naknadno

podnose finansijskom odboru, da donese odluku o ovoj stavci u budžetu u vezi s predmetom te odbor podnosi zatim predlog skupštini za promenu budžeta. Takav predlog u finansijskom odboru i skupštini ima se smatrati kao hitan. Svaki razdeo i predlog koji zahteva od članova nove terete ili povisuje budžet i članarinu, otkupa se pre odluke u skupštini društvima na raspravu, da delegati dobiju punomoćja za glasanje i skida se s dnevnog reda dotične skupštine. Predlagači mogu blagovremeno još pre skupštine tražiti da se takav predlog uputi društvima u svrhu opunomoćenja delegata.

§ 53. Ako se u predlogu traži promena pravila, poslovnika i druge načelne stvari, koje tangiraju sve učitelje, takav se predlog, pre nego skupština o tome raspravlja i odlučuje, pošalje društvima da o tome raspravlja i dobiju delegati punomoćja za glasanje. Ako su društva primila takav predlog a nisu opunomoćila delegata za glasanje, smatraće se, da su delegati punomoćno glasali za taj predlog. Odgovornost pada u takvim slučajevima na predsednika društva.

Skupština rešava o tome, koji predlozi sa skupštine da se šalju društvima na pretres.

§ 54. Rezolucije mogu skupštini podnositi upravni odbori i delegati, a upućuju se naročito skupštinskom odboru za rezolucije.

Pitanje poverenja.

§ 55. Uprava i pojedini funkcionari uprave za sebe imaju uvek pravo staviti na skupštinu pitanje poverenja. O tomu će se predlogu glasati pre sviju ostalih.

Glasanje.

§ 56. Skupština glasa dizanjem ruku javno ili tajno.

Skupština može punovažno rešavati ako joj učestvuje nadpolovična većina celokupnog broja delegata, ne računajući upravni i nadzorni odbor.

Glasati se može samo lično. Za punovažne odluke potrebna je većina glasova prisutnih članova. Pri jednakoj podeli glasova smatra se, da je predlog o kome se glasalo, primljen.

Za rešavanje o predlozima, poteklih od strane skupštine odnosno promene pravila, potrebna je većina od $\frac{2}{3}$ ukupnog broja delegata.

§ 57. Ako pri glasanju dizanjem ruku predsednik zapazi da nema dovoljnog broja delegata za odlučivanje, narediće prozivku ili prebrojanje. Na zahtev jednog delegata poduprto od 50 glasova za glavnu, $\frac{1}{3}$ delegata za sresku i banovinsku skupštinu, prozivka se mora vršiti pre glasanja, ako se glasa o predmetu dizanjem ruku. Ovako prozivanje može se tražiti samo jedno za vreme jedne sednice.

Prisutni delegati, kada se pokrene pitanje o kvorumu, ne mogu izaći iz dvorane, sve dok se ne svrši prozivka, odnosno prebrojanje i glasanje. Ko to ipak učini, smatra se

nost, katere glavni znaki su občestvenost, statičnost, anonimno avtorstvo ljudstva in fantastično idealistični poet (53). Pisatelj analizira narodno pesem in napev, pravljico, povest in legendo ter narodno likovno umetnost: hiše, pohištvo, slike, nošo, vezanine. O kmetski občeni izobrazbi pravi, da je svojska po metodi in po vsebini: zajemlje naravo, vzgojo in občjo življenjsko modrost.

Vaška sociologija govori o kmetski družini, sosedstvu, notranjih socialnih odnosih med vaščani, o političnem življenju in občestvenih doživljajih vasi. Kmetska družina je skupnost dela, stanovanja, življenja in vzgoje (67), njeno jedro ustvarja zakonska zveza med možem in ženo (71), njeni iskreni člani so tudi posli (75). — Sosedstvo je posebno vaško občestvo, ki sta mu za podlago delovna skupnost vaščanov ter ostra izolacija vasi od vnanjega sveta (77). Vse odnošaje sosedstva, kakor vobče vse vaške in kmetske skupnosti, uravnavaajo občaji in javno mnenje. A danes tudi vaško sosedstvo hira. — V okviru sosedstva in vaškega občestva pa ugotavlja pisatelj še celo prepletanost drugih vaških odnosov. O župniku in učitelju pravi, da »sta velik luči vaškega občestva« (85).

Vaška psihologija razpravlja o kmetskem značaju in duševnosti o odnosu kmeta do vrednostnih področij, o kmetskih tipih, kmetskem otroku ter mladostniku in mladostnici. Bistvo kmetske osebnosti najverneje izraža kmetska objektivna usmerjenost, ki jo uteleljujeta narava s svojimi zakonitostmi in vaško občestvo. Kmetovo mišljenje je konkretno, organsko, čestokrat »magično«, čuvstvenost je globoko, a prikrito, fantazija živa, volja vztrajna. Kmetska vera je podedovana in ukoreninjena v odnosu do dela v naravi, pogosto bolj zunanja in mehanična, morala

Vloge v denarnih zavodih
oplajajo v obliki posojil
celokupno gospodarstvo

Zato je

varčevanje podlaga vsake občine,
vsake države in rodbinske sreče

Vaše vloge Vam obrestuje zelo ugodno

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica št. 3

Nalagajte prihranke po ček. položnicah 10.533 ali med uradnimi urami od 8. do 12 $\frac{1}{2}$. — Telefon št. 2016, 2616
Za njene vloge v znesku Din 420.000.000 — jamčijo poleg vseh terjatev rezervni zakladi ter mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem (elektrarna, pilnarna, klavnica, hiše i. t. d.) in vso davčno močjo

Izguba
izključena

da je bio prisutan ali da nije glasao. Prisutnost delegata utvrđuje predsednik.

§ 58. Predsednik odmah obavezno proglašuje rezultat glasanja skupštine, odluku i ponovo predmet o kojem se glasalo.

§ 59. Dizanjem ruke glasa se u svim slučajevima o kojima nije ovim poslovníkom određen drugi način glasanja.

O rezultatu glasanja dizanjem ruku odlučuje predsednik. Ako je po njegovom mišljenju rezultat sumnjiv, glasa se i protiv ili ponovo. Ako i po drugi put po njegovom mišljenju rezultat bude sumnjiv, pristupice se poimeničnom glasanju.

§ 60. Dizanjem ruke glasa se na ovaj način: predsednik poziva da dižu ruke svi oni, koji glasaju protiv predloga.

§ 61. Poimenično se glasa usmeno. Glasanje poimenično biva: 1) kad se glasa o predlogu u načelu ili konačno u celosti; 2) kad glasanje dizanjem ruku dá sumnjiv rezultat i posle drugog pokušaja.

Pri poimeničnom glasanju jedan od sekretara pozivaće delegate poimence, a oni glasaju rečima »za« ili »protiv«. Po svršenju prozivei, prozivaće se još jednom oni delegati, koji se ne odazovu prvog puta, pa će tek posle toga predsednik objaviti, da je glasanje zaključeno.

§ 62. Tajnim glasanjem glasa se pri izboru predsedništva i pojedinih odbora skupštine i u slučajevima predviđenim ovim poslovníkom.

Ovo glasanje vršice se listićima. Svi listići, kojima se glasa, moraju biti jedne veličine, jedne boje i jednog oblika sa žigom.

Delegati će jedan za drugim po prozivei sekretarovo puštati svoje listiće u kutiju, koja će biti na stolu predsedništva. Ove glasove brojaće tri delegata, određena od predsednika i potvrđena od skupštine. Ako ima više grupa, treba po mogućnosti uzeti u obzir sve.

Disciplinski red za delegate.

§ 63. Skupštini pripada isključivo pravo da u svojoj sredini održava red preko svoga predsednika, rediteljskog i disciplinskog odbora.

§ 64. Disciplinske kazne, kojima se delegati mogu kazniti jesu:

- 1) opomena na red;
- 2) zapisnička opomena na red;
- 3) oduzimanje reči;
- 4) gubitak prava učešća na pojedinim sednicama skupštine;
- 5) gubitak prava daljnog prisustvovanja ovoj skupštini;
- 6) podnošenje optužnice redovnom staleškom sudu.

Delegat može da bude prema težini prestupka kažnjen isključenjem najviše od tri sednice.

Prve tri kazne izriče predsednik. O isključenju sa sednice odlučuje skupština bez rasprave, i to na prijavu predsednika ili 15 članova skupštine, koji podnose pismenu prijavu s potpisima disciplinskog odbora skupštine, koji sastavlja i predlog za podnošenje prijave staleškom sudu.

Disciplinski odbor skupštine izabire se na svakoj skupštini jednako kao i svaki drugi stalni odbor. Taj odbor radi u skupštini permanentno te odlučuje odmah posle prijave predloga i raspravlja svaki predmet kao hitan. Svaki se delegat bezuvetno mora pokoriti odlukama skupštinskog disciplinskog odbora.

§ 65. Opomenom na red kazniće se svaki delegat, koji bude svojim govorom ili inače svojim ponašanjem na skupštini narušavao red i propise ovog poslovnika.

§ 66. Zapisničkom opomenom na red, koja će se zabeležiti u zapisnik skupštine, kazniće se svaki delegat, koji je u istoj sednici bio već ranije opomenut na red.

Da li će se druga opomena izreći kao obična ili kao zapisnička, zavisi od nahođenja samog predsednika.

§ 67. Oduzimanjem reči kažnjava se: 1) svaki delegat, koji bi prilikom svoga govora narušio red, a već je ranije na istoj sednici bio kažnjen zapisničkom opomenom na red; 2) svaki delegat, koji u toku svoga govora već dva puta nije htelo da poslušati predsednika ni da se pokori odlukama.

§ 68. Kaznom isključenja kažnjava se svaki delegat koji vredi vlasti i slično, koji vredi i kleveta delegate, članove JUU, stalež i t. d. ili se prema skupštini ponaša nepristojno, ili ako se ne pokorava opomenama njenog predsednika, a naročito u pogledu izvršenja kazne. Istom će se kaznom kazniti i delegat, koji pravi nered ili sprečava red u sednici.

§ 69. Delegat, koji je kažnjen kaznom privremenog isključenja sa skupštinske sednice, dužan je ukloniti se odmah iz skupštinske dvorane.

U slučaju protivljenja, određiće predsednik, da se kažnjeni delegat silom ukloni iz dvorane. Ako bude potrebno, predsednik će privremeno prekinuti sednicu. Uklanjanje izvodi rediteljski odbor.

Sekcija (društvo), na čije se teritoriju vrši skupština, daje potreban broj redatelja s predsednikom redateljskog odbora. Predsedniku redateljskog odbora mora se bezuvetno pokoravati svaki član i učesnik skupštine. Članovi redateljskog odbora imaju na ruci poseban znak.

§ 70. Delegat, protiv koga se predlaže kazna privremenog isključenja sa sednice, ima pravo da govori u svoju odbranu, i to najviše pet minuta.

Tom prilikom ne vrši se nikakvi drugi pretres.

Ako se predlaže isključenje za više delegata zbog zajedničke krivice, onda ima pravo

zaupno - bo knjigo nemara bral mešan in drugi s čisto pomeščanjen dušo, ki na kmetsko miselnost in kulturo gledajo le z vidika meščanske prosvetljenosti ter vidijo le vrhno plast v razkroju, v globino pa ne morejo ali nočejo. —

Jezik knjige je delu primeren, stavki so kratki. Vaško obeležje daje tudi obilica ljudskih rekov. Na mesto »kmečki« bi raje videl »kmetski«. — Pa še to: Jugoslovska knjigarna je leta 1932. izdala povest »Cvet naše vasi«, ki jo je napisal Paul Keller, ne Dörfler (gl. »Naša vasa« str. 24!).

V. Brumen.

Drobiž iz učiteljske torbe

V poslednjem času so se začeli zbirati k zasedanjem člani mnogih banovinskih svetov. Iz zapisnikov savskega banovinskega sveta posnemamo govor bana dr. Perovića, ki se je dotaknil tudi vprašanja narodne prosvete.

V novem budžetu so nato postavili sredstva, da prožijo pomoč občinam in šolskim odborom, ki dovršujejo ali širijo šolske zgradbe in druge prosvetne domove. V savski banovini gradečasno 48 novih šol.

Za primero si oglejmo razmah šolstva na področju savske banovine od ujedinenja pa do danes tako, kakor ga kažejo številke.

Leta 1918. je bilo 1313 državnih, 20 verskih in 73 privatnih osnovnih šol. Danes je 1770 državnih in 17 privatnih osnovnih šol.

V poslednjih treh letih je dobilo osnovno šolstvo 129 novih zgradb.

Dr. JOSIP JERAJ:

Naša vasa

Oris vede o vasi, Ljubljana. SSM. 1933.
8° 207. strani.

Med letošnjimi knjigami SSM je izšla tudi Jerajeva »Naša vasa« ki je prvi oris, vede o vasi, pa ne le pri nas. Pisatelj nam razgrinja polno vrsto problemov, na katere doslej nisimo mislili, vsaj v tej zvezi in tej enotnosti ne. V tem je glavna in največja vrednost dela. Kot prvi oris vede o vasi hoče predvsem pokazati tukaj dane probleme, hoče biti bolj pobuda za reševanje, kakor pa njihova končna rešitev.

Veda o vasi se deli po tem orisu v štiri panoge: vaško kulturoslavje, sociologija, psihologija in pedagogika.

Vaško kulturoslavje govori o svojstvenem kmetovem motrenju Boga, verskih resnic in dogem, o svojstvenem kmetovem pojmovanju morale in o svojstvenem umetniškem čuvstvanju vaščanov. Pisatelj zagovarja samostalnost in enotnost vaške kulture ter njeno pozitivno bistvo. To tvori delo v naravi in vaško socialno življenje: smiselnost in ritmičnost narave, v kateri kmet živi in deluje, tu intimna skupnost na ozkem prostoru vasi; živi vsakdanji stiki, izenačevanje v navadah in življenjskih običajih ter vaško javno mnenje (str. 30 in sl.). Kmetska tradicionalnost, konservativnost in neosebnost so le drugotni znaki; imajo svoje dobre in svoje slabe strani. Iz te svojstvene kmetske miselnosti izvira tudi svojstveno motrenje vere, iz nje izhaja svojvrstna npravstvenost, ki se simbolizira v npravstvenih šegah, iz iste miselnosti pa je vzrasla tudi naša ljudska umet-